

Aleg. 588

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia mleczarstwa w kraju.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie podniesienia mleczarstwa w kraju zajmuje się bardzo wyczerpująco założeniem szkoły mleczarstwa w Rzeszowie, sprawozdaniem z działalności tej szkoły za czas od 1. września 1904 do 31. sierpnia 1905, sprawozdaniem o sprawach mleczarstwa w ogóle, statystyką produkcji, zbytu i oceny masła.

Komisyja gospodarstwa krajowego, idąc tym samym porządkiem, przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie.

Budowa szkoły mleczarskiej w Rzeszowie została już ukończoną i do użytku oddaną. Gmach szkolny jest piękny, starannie wykończony, zaopatrzony w bibliotekę, środki naukowe — brakuje jeszcze tylko serkarnia i dobra woda. Serkarnia zostanie obecnie już ukończoną — zwłoka powstała z powodu, że Ministerjum żądało zmiany planów; zaszła również potrzeba wysłania delegata do oglądnięcia serkarni w Kromieryżu. Woda dobra zaś będzie, gdy miasto Rzeszów ukończy budowę swych wodociągów.

Budowa i urządzenie szkoły kosztowało	113.640 koron
Wydział krajowy preliminował	<u>100.000 „</u>
Przekroczenie wynosi	13 640 koron,

w której to sumie mieści się już fundusz na budowę i urządzenie serkarni.

Ponieważ budowa takiej samej szkoły w Kromieryżu kosztowała 360.000 K, a Wydział krajowy morawski zamierza już tę szkołę rozszerzyć, komisyja gospodarstwa krajowego sądzi, że budowa tej szkoły była oszczędnie, rozważnie i umiejętnie prowadzoną, a przekroczenie preliminarza nastąpiło z powodu, że adaptacja budynku fabrycznego okazała się niezbędną, tem samem przekroczenie usprawiedliwionem.

Cały wydatek na budowę szkoły wynosił	113.640 K 95 g
na pokrycie tej kwoty miał Wydział krajowy	<u>45.454 „ — „</u>
Brakuje kwota	68.186 K 96 g.

którą to kwotę wstawił Wydział krajowy w budżet krajowy na rok 1906.

Deficyt powyższy jest jednakże tylko pozornie tak dużym, gdyż już w tym roku wpłynie od Ministerstwa kwota 10.000 K, zaś w dwu następnych latach 20.000 K, tak, że cały deficyt wyniesie tylko kwotę 38.186 K 96 g, więcej 6.400 K, którą, jako ostatnią ratę do funduszu przemysłowego pożyczkowego dla przemysłu rolniczego zapłacić należy; a więc razem 44 506 K 96 g.

Miarą dobroci i potrzeby każdej szkoły fachowej jest frekwencja uczniów i jeżeli jej absolwenci otrzymują łatwo posady. Szkoła mleczarstwa w Rzeszowie ma jedno i drugie, tak, że nietylko jest pełna ilość uczniów, lecz nawet dyrekcyja przyjmować musi uczniów hospitantów; wszyscy zaś ukończeni uczniowie dotychczasowi otrzymali łatwo dobre posady.

Komisya gospodarstwa krajowego z uznaniem podnieść musi, że materyał do nauki potrzebny, to jest mleko, nietylko nie obciąża budżetu szkoły — lecz przeciwnie uzyskano zysk w kwocie 1.136 koron.

Stypendya, które Wydział krajowy nadał dwom stypendystom i wysłał ich na naukę do Rütty w Szwajcaryi, wydać powinny dla mleczarstwa krajowego najlepsze owoce.

Co do innych spraw mleczarskich — z uznaniem komisya gospodarstwa krajowego konstatuje, że pomimo tak nieszczęśliwego roku dla mleczarstwa, jakim był rok 1904, stan mleczarń nietylko nie cofnął się, lecz przeciwnie o 19 mleczarń się zwiększył, a mianowicie o jedną parową a 18 ręcznych.

Pocieszające to zrozumienie rolników ważności tej gałęzi rolnictwa daje zupełną gwarancję, że gałęź ta, tak rentowna, przy możności uzyskania fachowo wykształconych kierowników mleczarń, szybko podnosić się będzie.

Do tego celu przyczyni się świeżo przy szkole mleczarskiej w Rzeszowie uorganizowana ocena masła przez delegatów. Zwracanie uwagi producentów przez ludzi fachowych na wadliwości wyrobu, emulacya producentów przyczynią się z pewnością do podniesienia wartości masła galicyjskiego w przyszłości.

Komisya gospodarstwa krajowego musi zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu, że niezbędnem jest dla podniesienia mleczarstwa krajowego, aby przy kilku szkołach rolniczych zaprowadzono kurs ukwalifikowanych dozorców obór; brak ich bowiem dotychczas u nas w kraju dotkliwie czuć się daje tem, że mleczność krów naszych jest znacznie niższą, jakby przy odpowiednim dozorze być mogła.

Z przykrością widzi komisya gospodarstwa krajowego ustępowanie z posad krajowych instruktorów mleczarstwa — co powoduje zastój w ich czynnościach. — Zamierzone przez Wydział krajowy podniesienie płac krajowych instruktorów mleczarstwa jest słusznem i powinno ich przywiązać do zajmowanych posad.

Podniesieniem mleczarstwa w kraju zajmowały się, oprócz Wydziału krajowego, również oba c. k. Towarzystwa gospodarskie we Lwowie i Krakowie zupełnie samodzielnie. W tej mierze, za wspólnem porozumieniem, zgodzono się na podział pracy w ten sposób, że Wydział krajowy zajmuje się spółkami związanymi na zasadzie ustawy z 30. kwietnia 1870 i kierowanymi przez patronat — Towarzystwa zaś gospodarskie zajmują się wolnemi spółkami i całą agityacyjną stroną czynności.

Komisya gospodarstwa krajowego wyraża nadzieję, że Ministerstwo rolnictwa akcyę w jednym i drugim kierunku poprze wyższemi, jak dotychczas, kwotami subwencyi.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia mleczarstwa krajowego.

2) Sejm wstawia do rubr. X. budżetu krajowego na rok 1906 następujące wydatki:

a) na utrzymanie krajowego instruktora mleczarstwa płacę 4.000 K i 1.560 K na koszty podróży;

b) na utrzymanie krajowego instruktora adjunkta mleczarstwa płacę 2.000 K i 1.360 K na koszty podróży;

c) na utrzymanie pomocnika krajowego instruktora mleczarstwa: płaca 1.440 K i 800 K na koszty podróży.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu na następnej sesji sejmowej wnieść przedłożenie w celu założenia kursu dozorców obór przy kilku szkołach rolniczych.

Tęsamem jest załatwiona petycja c. k. Towarzystwa gospodarskiego w Krakowie l. s. 3168.

Przewodniczący:

Gorayski w. r.

Sprawozdawca:

Agopsowicz w. r.

